

e-knjiga

Financira
Evropska unija

BREZPLAČNO

Razvijanje kognitivnega potenciala predšolskih otrok iz prikrajšanih okolij

PROSTO DOSTOPNO GRADIVO IZ PROJEKTA DECODE

Izobraževalno gradivo za vzgojitelje v vrtcih, starše predšolskih otrok in strokovno javnost je bilo razvito v okviru evropskega projekta „DEveloping the COgnitivE Potential of Preschoolers from Disadvantaged Backgrounds“ (DECODE) s prijavno številko 2022-1-CZ01-KA220-SCH-000086145.

www.decode.raabe.cz

O projektu DECODE

Projekt **DECODE** (polno ime „Developing the Cognitive Potential of Preschoolers from Disadvantaged Backgrounds“) je mednarodni evropski projekt v okviru programa **Erasmus+** (ključni ukrep KA220-SCH – Partnerstva za sodelovanje, prijavna številka projekta: **2022-1-CZ01-KA220-SCH-000086145**).

Projekt koordinira **založba Dr. Josef Raabe**, v njem pa sodelujejo tri evropske države: **Češka, Slovaška in Slovenija**. V projektu **sodeluje osem partnerjev**, med njimi štiri strokovne organizacije:

- **Združenje za predšolsko vzgojo (APV)** in **založba Dr. Josef Raabe** (Praga, Češka),
- **Univerza v Mariboru** (Maribor, Slovenija),
- **EXPOL PEDAGOGIKA** (Bratislava, Slovaška republika).

Pri razvoju, oblikovanju dejavnosti in preverjanju rezultatov v praksi je sodeloval tudi po en vrtec iz vsake sodelujoče države:

- **Osnovna šola in vrtec Liběšice** in **vrtec Čtyřlístek Kadaň** (Češka),
- **Osnovna šola Kalinčiakova** (Bratislava, Slovaška republika),
- **Vrtec Ivana Glinskega** (Maribor, Slovenija).

Cilj projekta je bil prispevati **k izboljšanju kakovosti predšolske vzgoje** z uvajanjem celovitega pristopa k spodbujanju **kognitivnega razvoja otrok**. Projekt je bil namenjen vsem predšolskim otrokom, s posebnim poudarkom na tistih, pri katerih obstaja tveganje za zapozneli kognitivni razvoj.

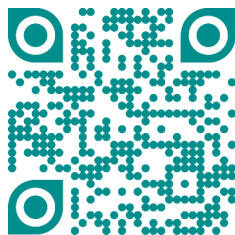
Kot rezultat projekta je nastal niz prosto dostopnih **prosto dostopnih izobraževalnih gradiv in spletnih orodij**, ki podpirajo razvoj kognitivnih sposobnosti otrok. Predšolski vzgojitelji so prejeli celovito **metodično podporo**, hkrati pa se je okrepilo sodelovanje med vrtci in družinami. Staršem je bila omogočena uporaba **digitalnega skladišča** z različnimi dejavnostmi, primernimi za izvajanje v domačem okolju.

Na ta način so vrtci in družine skupaj podpirali kognitivni razvoj otrok ter krepili njihove **ključne kompetence**. S tem so prispevali k **preprečevanju izobraževalne prikrajšanosti** in **nizke ravni osnovnih spretnosti**.

Izvajanje: 2022–2025 | Erasmus+ | Koordinator: Dr. Josef Raabe Publishing House, Praga

Več na:

<https://decode.raabe.cz/domsl/>

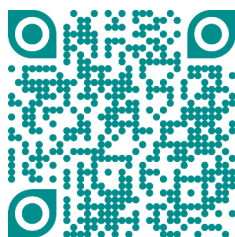
Rezultati projekta so **prosto dostopni kot odprti izobraževalni digitalni viri in brezplačne digitalne shrambe**, na voljo v vseh nacionalnih jezikih sodelujočih držav ter v angleščini.

Verjamemo, da bodo gradiva DECODE postala orodje ne le za vzgojitelje v vrtcih, temveč tudi za starše v domačem okolju. Verjamemo, da bodo rezultati projekta prispevali k izboljšanju kakovosti izobraževanja otrok v vrtcih v vseh sodelujočih državah.

Partnerji projekta DECODE in ekipa založbe Raabe

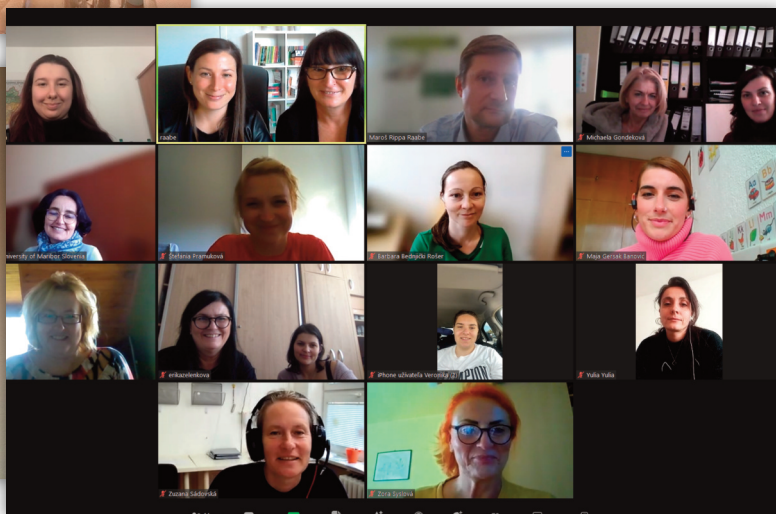
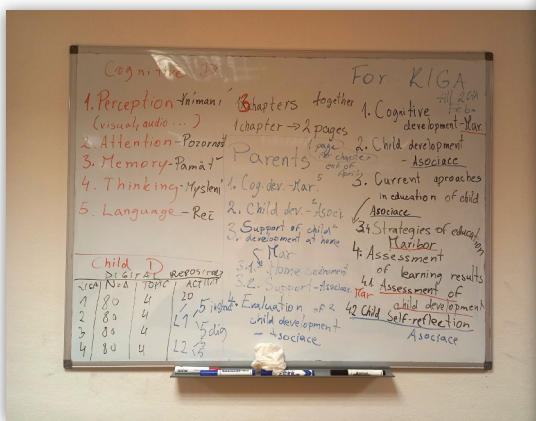
Vsi rezultati projekta DECODE so na voljo na uradni spletni strani:

<https://decode.raabe.cz/rezultati-projekta-slo/>

Gradivo je brezplačno na voljo za prenos učiteljem, staršem in strokovni javnosti.

Fotografije s projektnih sestankov

REZULTATI PROJEKTA oz. BREZPLAČNI MATERIALI iz projekta DECODE

Na voljo so naslednji izvodi:

- 1. Metodologija za vzgojitelje v vrtcih**
- 2. Priročnik za starše predšolskih otrok**
- 3. Priročnik o delavnicah za učitelje**
- 4. Program usposabljanja za vzgojitelje v vrtcih**
- 5. Repozitorij digitalnih dejavnosti za otroke**

PRVI REZULTAT PROJEKTA: METODOLOGIJA ZA VZGOJITELJE V VRTCIH

Eden prvih rezultatov projekta je publikacija z naslovom **Spodbujanje kognitivnega razvoja v predšolskem obdobju**. Metodologija je v prvi vrsti namenjena vzgojiteljem v vrtcih, njen namen pa je okrepiti njihovo pripravljenost za uporabo učinkovitih vzgojnih strategij, ki spodbujajo uravnotežen socialno-čustveni in kognitivni razvoj otrok iz (ne le) socialno ogroženih okolij. Publikacija združuje strokovno teoretično besedilo in 96 zanimivih učnih dejavnosti, prilagojenih za delo z otroki v predšolskem obdobju.

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

DRUGI REZULTAT PROJEKTA:

PRIROČNIK ZA STARŠE PREDŠOLSKIH OTROK

V drugem priročniku, **Spodbujanje otrokovega uma**, so predstavljeni nasveti za dejavnosti, ki otroku pomagajo pri prehodu iz vrtca v osnovno šolo. Osredotoča se predvsem na razvoj intelektualnih sposobnosti – zaznavanja, pozornosti, spomina, mišljenja, jezika in govora.

V uvodu vam je predstavljen pregled teh področij, da bralci bolje razumejo, kaj pomeni pripravljenost na šolo. Temu sledijo praktična priporočila za podporo otroku v domačem okolju – ustvarjanje spodbudnega okolja, motiviranje za učenje ter razvijanje zdravih navad in odnosa do spoznavanja.

Na koncu priročnik ponuja konkretne ideje za dejavnosti doma in na prostem, ki otroku doživljati učenje z veseljem.

1. Kognitivni razvoj

1.1 Zaznavanje

Avtor: Alja Krevel

Kaj je zaznavanje?

Zaznavanje je zapleten proces, s katerim ljudje organiziramo in osmišljamo čutne informacije, ki jih dobimo iz okolice. Svet okoli sebe zaznavamo s petimi čutili: vidom, sluhom, dotikom, okusom in vonjem. Te številne čutne oblike nam dajejo bogate zaznavne informacije o svetu in stvareh, ki jih počnemo.

Kateri so ključni pojmi na področju zaznavanja?

Vidno zaznavanje je proces osmišljanja tistega, kar vidimo. To je ključnega pomena za učenje, sporazumevanje in premikanje. Otrokom pomaga razumeti, kje so stvari v prostoru in kako so povezane med seboj. Omogoča jim sočasno uporabo vida in ročnih spretnosti, na primer pri lovljenju žoge.

Slušno zaznavanje je sposobnost razumevanja in razlaganja zvokov, ki je ključna za komunikacijo. Otrokom pomaga prepoznati znan glas v hrupni sobi in locirati določen zvok.

Tipno zaznavanje je proces interpretacije informacij z dotikom, ki je pomemben za fizično interakcijo z okoljem. Otroci tipno zaznavanje med drugim uporabljajo tudi za raziskovanje tekstur in temperature. Pomaga jim tudi poimenovati predmet, ne da bi ga videli.

Zaznavanje vonja je sposobnost prepoznavanja in razlaganja vonjav, ki so pogosto povezani s spominom, saj s njave.

Spodbujajte ljubezen do učenja

Negovanje ljubezni do učenja je dragoceno in lahko oblikuje otrokovo prihodnjo pot. Z uporabo strategij kot so spodbujanje uživanja v učenju, podpora otrokovim interesom, postavljanje lastnega zgleda pri učenju, pozitivno sprejemanje napak ter kultiviranje radovednosti in vprašanja, lahko vzbudimo in utrdimo otrokovo ljubezen do učenja skozi celo življenje.

Učenje naj bo zabavno

Naredite učenje privlačno z igrami, praktičnimi aktivnostmi in humorjem, ki učenje spremenijo v zabaven proces.

Sledite njihovim interesom

Pozorno spremljajte otrokove interese in temu prilagajajte učne izkušnje. Spodbujajte otroka k raziskovanju področij, ki ga privlačijo, in mu zagotovite ustrezne vire, literaturo in pripomočke, ki so usklajeni z njegovimi zanimanji.

Bodite zgled učenja

Pokažite navdušenje nad učenjem z deljenjem lastnih interesov in zavzemanjem za miselne dejavnosti. Otroku bodite vzor s tem, da opazujete, kako se posvečate branju, raziskovanju novih informacij in hobiem, ki zahtevajo vztrajnost in učenje.

Sprejmite napake priložnosti za učenje in rast

Naučite otroka, da so napake del učnega procesa, in jih spodbujajte, da se iz izzivov učijo in napredujejo. Vztrajnost pri reševanju problemov in cenjenje prizadevanj so pomembnejši kot sami dosežki.

Spodbujajte radovednost in željo po raziskovanju

Spodbujajte otrokovo radovednost tako, da spodbujate postavljanje vprašanj in raziskovanje sveta. Pomagajte jim razumeti svet okoli njih z odgovori in skupnimi raziskovalnimi dejavnostmi.

4. Podpora otrokovemu miselnemu potencialu v domačem okolju

Avtor: Maruša Laure

Vzpostavite vzpodbudno okolje

Vaš dom je osnovno učno okolje vašega otroka. Zagotovite, da je to varno in spodbudno mesto, ki omogoča radovednost in raziskovanje, ob primernem nadzoru za zagotavljanje varnosti.

Izrazite svojo ljubezen

Toplo in ljubeče okolje je bistvenega pomena za miselni razvoj vašega otroka. Majhne geste naklonjenosti, kot so objemi, crkljanje ali pomirjujoč dotik, otroku dajejo občutek varnosti in čustvene stabilnosti, ki krepijo njihovo samozavest in duševno zdravje.

Zagotovite čisto in varno okolje

Poskrbite, da bodo predmeti in igrače, s katerimi se vaš otrok igra, čisti in varni. Redno preverjajte morebitne nevarnosti in igrače čistite, da ohranite čistočo.

Zagotovite strukturirane osebne prostore

Struktura je ključna za razvoj otroka, saj nudi občutek predvidljivosti in varnosti. Lasten prostor za spanje pomaga pri vzpostavljanju dobrih spalnih vzorcev, pomembnih za spomin in zbranost. Ločen prostor za igro ali učenje zmanjša motnje in spodbuja zavzeto učenje.

Vzpostavite rutino

Red in doslednost otroku dajejo občutek varnosti. Uvedba stalnega dnevnega reda v domačem okolju lahko podpre miselni razvoj in okrepi občutek predvidljivosti in varnosti.

Omejite moteče dejavnike

Moteči dejavniki pogosto ovirajo otrokov razvoj. Z zmanjšanjem motečih dejavnikov, kot so pretirana uporaba zaslonov ali hrup, lahko ustvarite ugodne pogoje za otrokovo učenje in razvoj.

6 Spodbujanje otrokovega uma: vodnik za starše

DECODE

Podpora otrokovemu miselnemu potencialu v domačem okolju

29

Publikacija je dostopna v formatu PDF in je prosto na voljo za prenos.

Prenesite jo tukaj:

<https://decode.raabe.cz/rezultati-projekta-slo/>

TRETJI REZULTAT PROJEKTA:

PRIROČNIK ZA DELAVNICE ZA UČITELJE

Učinkovito izvajanje delavnic za starše je praktični vodnik za vzgojitelje v vrtcih, ki želijo starše dejavno vključiti v izobraževanje predšolskih otrok. Priročnik ponuja jasne smernice, nasvete in strategije, kako uspešno pripraviti, organizirati in izvesti delavnice in seminarje, za spodbujanje aktivnega sodelovanja med šolo in družino. Osrednji cilj teh dejavnosti je motivirati starše, da da tudi v domačem okolju ustvarijo spodbudno učno okolje ter s tem okrepijo otrokov kognitivni in socialno-čustveni razvoj.

2. Načrtovanje in priprava delavnice

2.1 Ugotavljanje potreb staršev

Ugotavljanje potreb staršev predšolskih otrok je bistvenega pomena za razvoj učinkovitih delavnic in drugih podpornih programov.

V nadaljevanju so predstavljeni izbrani koraki in metode za ugotavljanje teh potreb: vprašalniki, individualni intervjuji, osebna srečanja, skupinske razprave, povratne informacije z delavnic, spletne skupnosti, raziskave in študije.

S kombinacijo teh metod lahko vzgojitelji pridobijo celovito sliko o potrebah staršev predšolskih otrok in bolje prilagodijo delavnice njihovim pričakovanjem in zahtevam.

DELAVNICE projekta DECODE¹¹:

Ugotavljanje potreb staršev predšolskih otrok, vključenih v projekt DECODE:

Projekt DECODE se osredotoča na razvijanje kognitivnega potenciala predšolskih otrok, zlasti otrok iz depriviranih okolij. Izobraževanje podpira z inovativnimi učnimi viri za domače okolje.

Ugotavljanje potreb staršev predšolskih otrok, ki sodelujejo v projektu DECODE, zajema naslednja področja:

Podpiranje kognitivnega razvoja. Starši potrebujejo znanje in vire za podporo razvoja otrokovega zaznavanja, pozornosti, spomina, mišljenja, jezika in govora doma, da bodo lahko učinkovito nadgradili otrokove učne dejavnosti v vrtcu.

Podpora otroku v domačem okolju. Podajanje priporočil in predlogov za pripravo podpornega domačega okolja, ki spodbuja mišljenje, skrb za zdravje in prehrano ter gradi pozitiven odnos do učenja in veselje do odkrivanja. Pomaga staršem pri motiviranju otroka za sodelovanje pri dejavnostih.

Komunikacija med starši in vzgojitelji. Starši želijo učinkovite povratne informacije in posvetovanje z vzgojitelji o napredku svojih otrok ter možnost postavljanja vprašanj o metodah in ciljih projekta.

Dostop do metodoloških in digitalnih orodij. Starši potrebujejo dostop do digitalnih gradiv in priročnika za starše, ki ga lahko uporabljajo za razvijanje spretnosti svojih otrok zunaj šole.

2.2 Izbira tem in opredelitev ciljev delavnice

Teme delavnic temeljijo na prepoznavanju potreb staršev predšolskih otrok.

Starše predšolskih otrok običajno skrbi več ključnih področij, ki vplivajo na njihove otroke in družinsko življenje. Ta področja staršem pomagajo bolje razumeti in izboljšati svoje starševske spretnosti pri delu

¹¹ Povezava do projekta DECODE: <https://decode.raabe.cz/>

4. Izvajanje delavnice in primeri vabil za delavnico DECODE

20 Učinkovito izvajanje delavnic za starše

DECODE

3. Struktura vzorčne delavnice DECODE za starše

Primeri naslovov delavnic za starše:

1. KAKO LAHKO SPODBUJATE RAZVOJ ČUTIL, JEZIKA IN MIŠLJENJA PRI PREDŠOLSKIH OTROCIH, NE DA BI KAJ ZAMUDILI IN IZPUSTILI?
2. KAKO SPODBUJATI RAZVOJ ČUTIL, POZORNOSTI, SPOMINA, MIŠLJENJA, JEZIKA IN GOVORA PRI PREDŠOLSKIH OTROCIH?
3. KAKO LAHKO PODPRETE IN NE ZAMUDITE RAZVOJA PREDŠOLSKEGA OTROKA ZA VSTOP V 1. RAZRED OSNOVNE ŠOLE?

Skupno trajanje delavnice: 4 ure (pol dneva)

Struktura in urnik predstavitvene delavnice:

3.1 Uvodni del (15–20 minut)

- a. Pozdrav udeležencev ter predstavitev predavateljev in organizatorjev (vrtcev).
- b. Predstavitev cilja in dnevnega reda oz. urnika delavnice.
- c. Kratka medsebojna predstavitev udeležencev (npr. kratka predstavitev ali „jedrolomilec“).

3.2 PODROČJA RAZVOJA OTROKA – teoretični del (30–45 minut)

- a. Predstavitev področij otrokovega razvoja (vir: Poglavlje 1 iz priročnika **Spodbujanje otrokovega uma: Vodnik za starše**¹²).
- b. Področja: zaznavanje, pozornost, spomin, mišljenje, jezik in govor, motorika in grafomotorika, socializacija.
- c. Praktični primeri (za predstavitev se lahko uporabi videoposnetki DECODE).
- d. Vprašanja udeležencev.

3.3 Kako lahko starši pomagajo otroku doma – praktični del (45–60 minut)

- a. Predstavitev, kako lahko otroku pomagata doma (vir: Poglavlje 2 iz priročnika **Spodbujanje otrokovega uma: Vodnik za starše**¹³).
- b. Vajučev staršev v modeliranje situacij.
- c. Razprava in izmenjava izkušenj med udeleženci o izbranih spodbudah, ki jih lahko pripravimo v domačem okolju za razvoj predšolskih otrok.

3.4 Odmor (15 minut)

- a. Priročnost za sprostitve in neformalen pogovor med starši in vzgojitelji.
- b. Osvežilne pijače (kava, čaj, prigrizki).

¹² Povezava do projekta DECODE: <https://decode.raabe.cz/>

¹³ Povezava do projekta DECODE: https://decode.raabe.cz/wp-content/uploads/2024/05/SLO_DECODE_Vodnik-za-starše.pdf

18 Učinkovito izvajanje delavnic za starše

DECODE

Publikacija je dostopna v formatu PDF in je prosto na voljo za prenos.

Prenesite jo tukaj:

<https://decode.raabe.cz/rezultati-projekta-slo/>

ČETRTI REZULTAT PROJEKTA: PROGRAM USPOSABLJANJA ZA VZGOJITELJE V VRTCIH

Spletni tečaj **Krepitev kompetenc vzgojiteljev za spodbujanje kognitivnega razvoja otrok** pod okriljem Akademije Raabe je namenjen razvoju poklicnih kompetenc vzgojiteljev v vrtcih in podpori njihovega nadaljnega izobraževanja.

Tečaj omogoča prožno in samostojno učenje brez fiksnega urnika, dopolnjeno s strokovnimi besedili, predstavitvami z opombami, video vsebinami in reflektivnimi nalogami.

Glavni cilj je okrepiti strokovni razvoj učiteljev in timov, jih usmeriti k sodobnim izzivom v izobraževanju ter hkrati prispevati k izboljšanju predšolske vzgoje in pripravi otrok na šolsko izobraževanje.

Ob uspešnem zaključku udeleženec prejme potrdilo, ki se upošteva kot del njegovega strokovnega razvoja.

Program usposabljanja je dostopen na spletu, za pridobitev potrdila pa sta potrebni registracija in prijava.

Prijava na tečaj TUKAJ:

<https://raabeakademie.cz/vzdelavanie/vzdelavani-jednotlivci/kognitivni-razvoj-otrok-v-predsolskem-obdobju>

PETI REZULTAT PROJEKTA:

DIGITALNI REPOZITORIJ DEJAVNOSTI ZA OTROKE

DIGI HOME DECODE – digitalna učna platforma, ki je prosto dostopna in pripravljena za uporabo kadar koli in kjer koli. Ne glede na to, ali uporabljate računalnik, tablični računalnik ali pametni telefon, je DECODE HOME vedno pri roki kot priročno orodje za razvijanje kognitivnih sposobnosti vaših otrok.

Platforma ponuja niz dejavnosti, ki se osredotočajo na pet področij kognitivnega razvoja. Dejavnosti so jasno razdeljene glede na okolje, v katerem jih je mogoče izvajati – v zaprtih prostorih (npr. doma, idealno ob slabem vremenu) ali na prostem (npr. na vrtu, v parku ali med potovanjem, ko želite smiselno izkoristiti prosti čas).

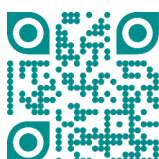
Digitalno okolje DECODE HOME vsebuje **320 igralnih dejavnosti**, ki so zabavne, raznolike in prilagojene starosti otrok. Poleg igre in zabave spodbujajo tudi logično mišljenje, spomin, pozornost, jezikovne spretnosti in druga ključna področja kognitivnega razvoja.

Digitalni repozitorij je ustvarjen v formatu IZZY in je prosto dostopen brez registracije.

Kliknite na povezavo do platforme:

<https://sk.izzi.digital/#/>

Avtorska ekipa projekta DECODE

(„Razvijanje kognitivnega potenciala predšolskih otrok iz prikrajšanih okolij“ v okviru mednarodnega evropskega projekta Erasmus+ Program Erasmus+, KA220-SCH, Kooperativno partnerstvo, registracijska številka projekta: 2022-1-CZ01-KA220-SCH-000086145)

Koordinator projekta:

Dr. Josef Raabe Publishing House, s.r.o., Praga, Mgr. Stanislava Andršová

Društvo za predšolsko vzgojo, z.s.:

dr. Hana Splavcová, Ph.D., doc. dr. Zora Syslová, Ph.D., doc. dr. Ilona Bytešníková,
dr. Mgr. Nikola Krejčová, dr. Irena Borkovcová, MBA

Univerza v Mariboru:

dr. Marta Licardo, dr. Bojan Kovačič, asist. Maruša Laure

Osnovna šola in vrtec Liběšice:

Mgr. Michaela Gondeková, Bc. Hana Zárubová, Vladimíra Andrtová, DiS., Veronika Fusková,
Petra Staňková

Vrtec Čtyřlístek Kadaň:

Mgr. Bc. Erika Zelenková, Bc. Naděžda Husová, DiS., Mgr. Věra Isáková, Vlasta Maxová,
Sabina Plechingerova

Osnovna šola z vrtcem Bratislava:

Mgr. Yulia Barzhak, pr. Veronika Ojo, Zuzana Sádovská

Vrtec Ivana Glinška, Maribor:

Karmen Meško, dipl. vzg., Maja Geršak Banović, dipl. vzg., Julijana Kološa, dipl. vzg.,
Sumedija Agić, dipl. vzg., Špela Dovjak, prof. bio. in soc., Špela Petrovič Štempihar, dipl. vzg.,
Alekseja Glinšek, dipl. vzg., Barbara Bednjički Rošer, prof. slo. in soc.

Verjamemo, da bodo rezultati DECODE postali dragoceno orodje ne le za vzgojitelje v vrtcih, temveč tudi za starše v domačem okolju. Prepričani smo, da bodo prispevali k izboljšanju kakovosti izobraževanja otrok v vrtcih v vseh sodelujočih državah. Verjamemo, da bodo rezultati projekta prispevali k izboljšanju kakovosti izobraževanja otrok v vrtcih v vseh sodelujočih državah.

Projektni partnerji DECODE in ekipa založbe Raabe (Praga, 2025)

